

ADHD U ŠKOLI

Aktiv razredne nastave, 3.10.2014.

Mia Masnjak, prof.psih.

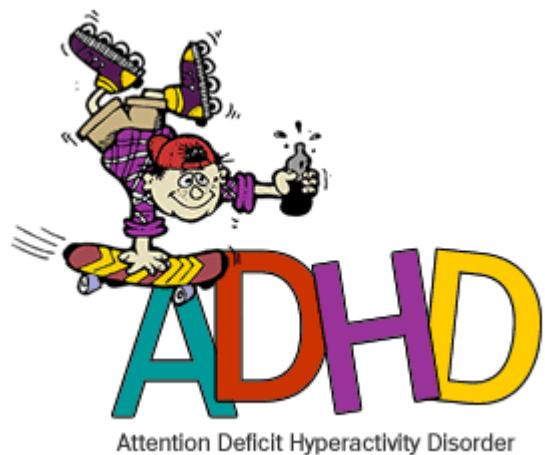
POREMEĆAJ PAŽNJE / HIPERAKTIVNI POREMEĆAJ (ADHD)

A = Attention /pažnja, pozornost/

D = Deficit /deficit, nedostatak/

H = Hyperactivity

D = Disorder /poremećaj/

- Razvojni poremećaj samokontrole, poznat kao hiperaktivnost, zapravo je poremećaj pažnje koji je često praćen nemirom i impulzivnošću
- razvojni poremećaj koji se izučava od početka 20.stoljeća
- tri pojavnna oblika poremećaja prema DSM-IV:
 - deficit pažnje/hiperaktivni poremećaj, kombinirani tip
 - deficit pažnje/hiperaktivni poremećaj, dominantno nepažljiv tip
 - deficit pažnje/hiperaktivni poremećaj, dominantno hiperaktivno impulzivni tip

KLASIFIKACIJA

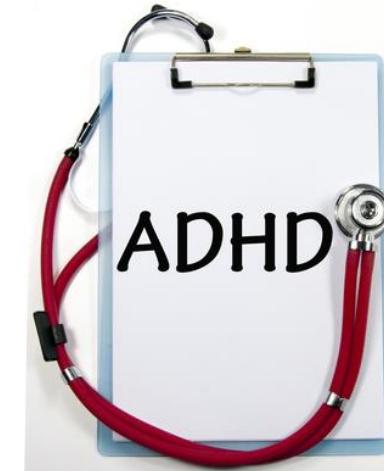
- Razvojni poremećaj samokontrole, poznat kao hiperaktivnost, zapravo je poremećaj pažnje koji je često praćen nemirom i impulzivnošću
- razvojni poremećaj koji se izučava od početka 20.stoljeća
- tri pojavna oblika poremećaja prema DSM-IV:
 - deficit pažnje/hiperaktivni poremećaj, kombinirani tip
 - deficit pažnje/hiperaktivni poremećaj, dominantno nepažljiv tip
 - deficit pažnje/hiperaktivni poremećaj, dominantno hiperaktivno impulzivni tip

EPIDEMIOLOŠKA ISTRAŽIVANJA

- učestalost poremećaja u populaciji djece je 3-5%
- poremećaj je četiri puta prisutniji kod dječaka nego kod djevojčica te je učestaliji u gradskim nego seoskim sredinama
- Oko 3% školske populacije djece ima potpune ADHD simptome
- Još 5-10% imaju parcijalni ADHD
- Još 15-20% pokazuje ponašanja koja sugeriraju ADHD
- Dječaci imaju 3 puta veće šanse od djevojčica
- Simptomi se smanjuju s dobi, no 50-65% djece i dalje manifestiraju simptome u odrasloj dobi

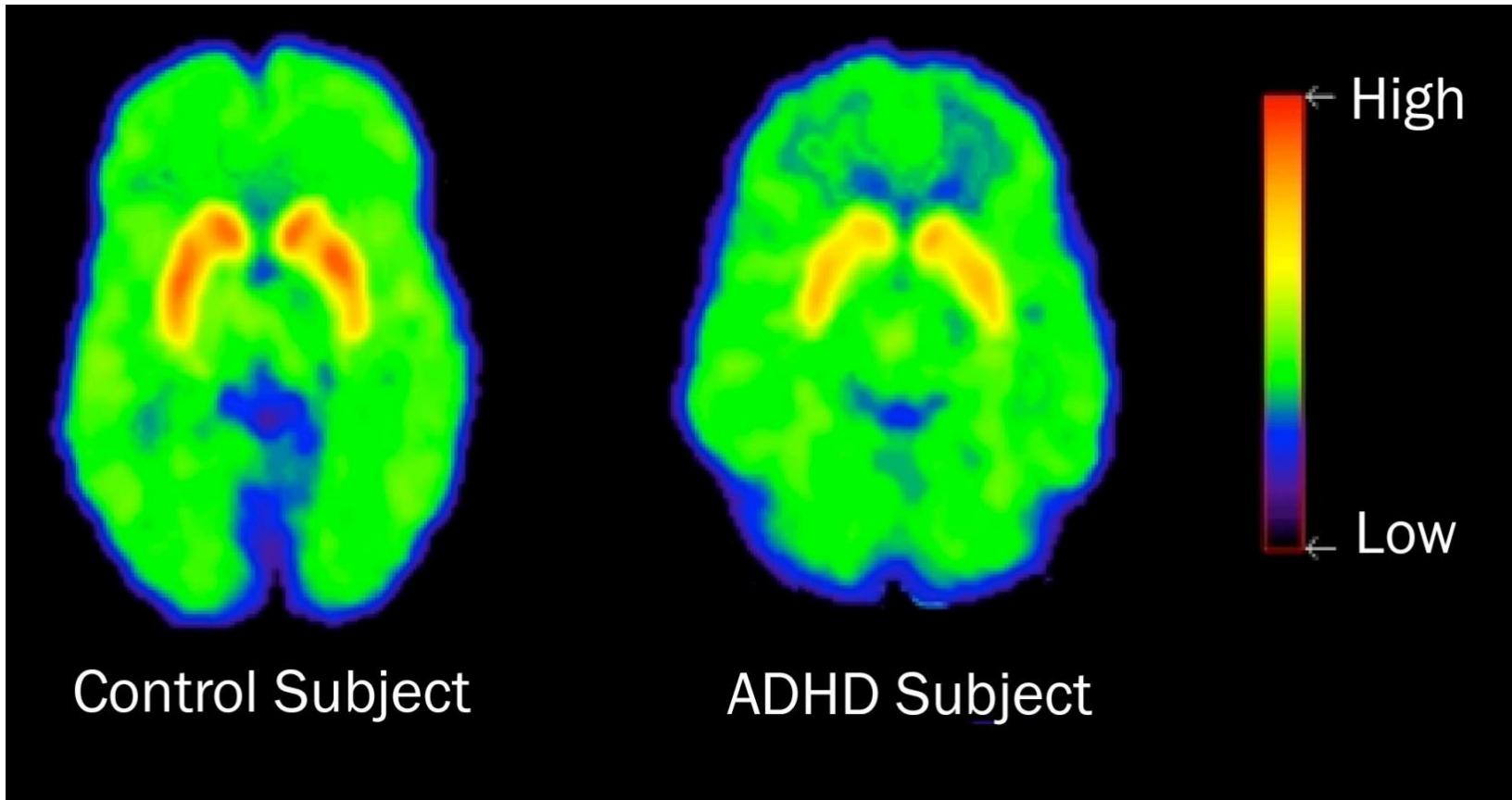
(Korn & Weiss, 2003)

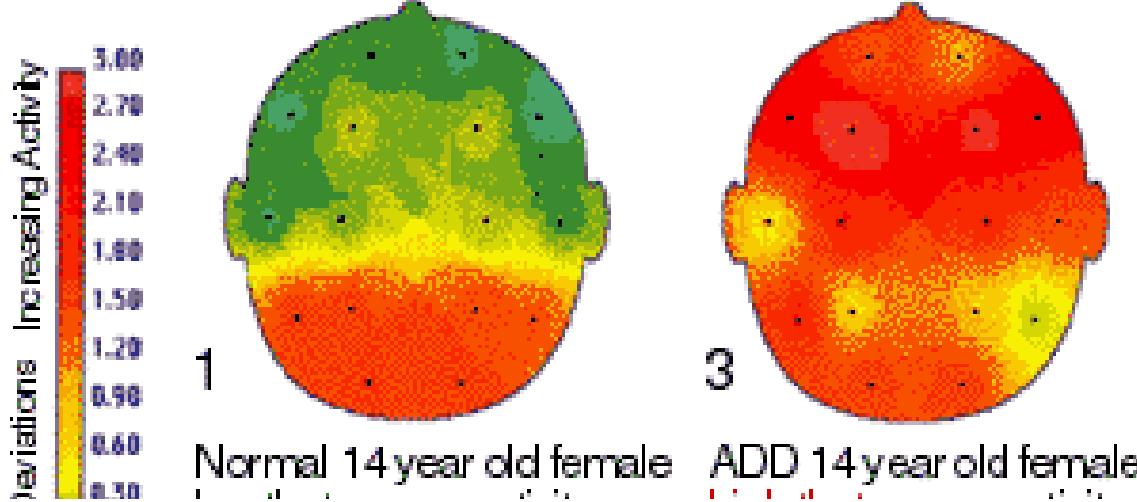

KAKO IZGLEDA DIJETE S ADHD-OM U RAZREDU? ŠTO SE MOŽE PRIMJETITI?

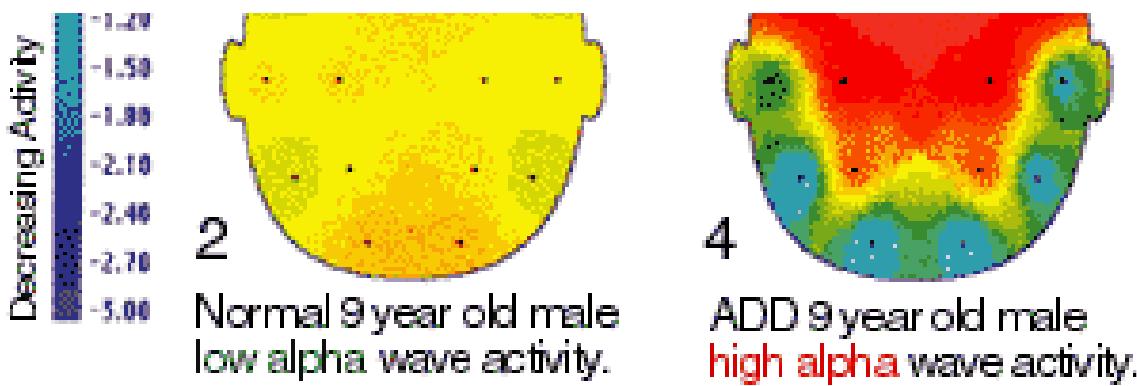

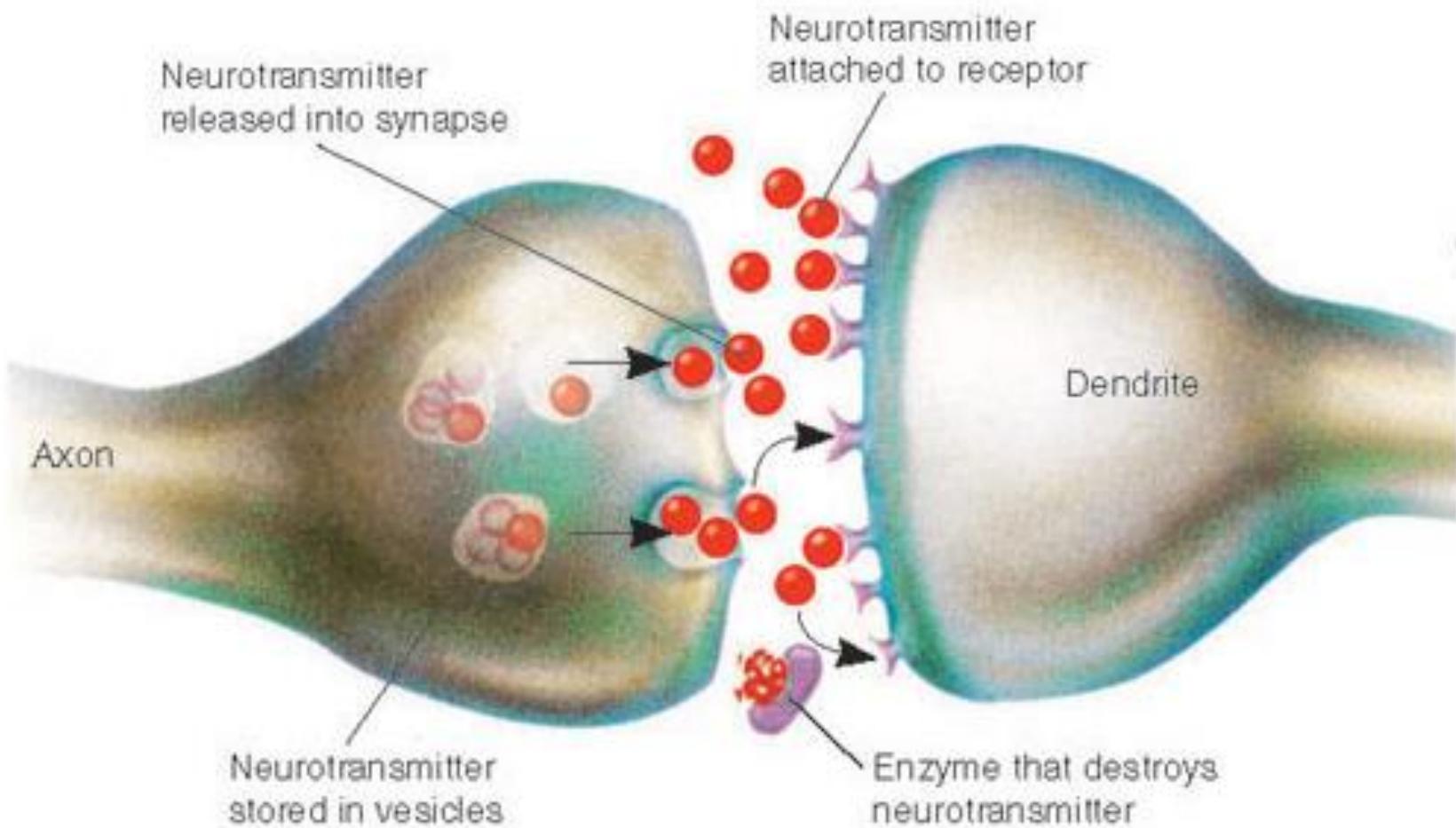
RAZLIKE U FUNKCIJAMA NEUROTRANSMITERA

UNDERAROUSAL

ETIOLOGIJA

- o Što uzrokuje hiperaktivni poremećaj?
- o Uzroci ovog poremećaja su različiti, mnogobrojni, nedovoljno definirani i međusobno isprepleteni
- o Kratak i jezgrovit odgovor na ovo pitanje bio bi da je uzrok ovog poremećaja zapravo nepoznat

ADHD- NEDOSTATAK U IZVRŠNIM FUNKCIJAMA

- Deficit u samoregulaciji ponašanja, raspoloženja , odgovora na podražaj
- Poremećena mogućnost organiziranja / planiranja ponašanja tijekom vremena
- Nemogućnost usmjeravanja ponašanja prema budućnosti
- Smanjena socijalna učinkovitost i prilagodljivost

SIMPTOMATOLOGIJA

- o poremećaji se manifestiraju različito, ovisno o starosti djeteta i stupnju razvoja
→ smetnje na području:
 - o motorike,
 - o pažnje,
 - o emocija,
 - o socijalnih odnosa,
 - o na perceptivno-motoričkom području i
 - o području kognitivnih funkcija

SIMPTOMATOLOGIJA

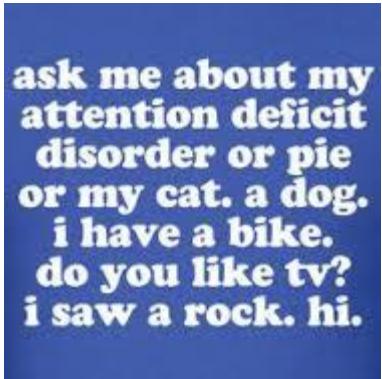
o PODRUČJE MOTORIKE

- o nemir, potreba za aktivnošću i pokretom
- o dijete u stalnom pokretu, vrlo brzo gubi zanimanje za nešto, nespretan u tjelesnom odgoju i oblačenju, ...
- o odrasli nezadovoljni ponašanjem djeteta
- o dijete ima loš status kod vršnjaka

o PAŽNJA

- o kratkotrajna i neselektivna
- o u "dobrim danima" pažnja do 20 min
- o u "lošim" ne više od 5 min

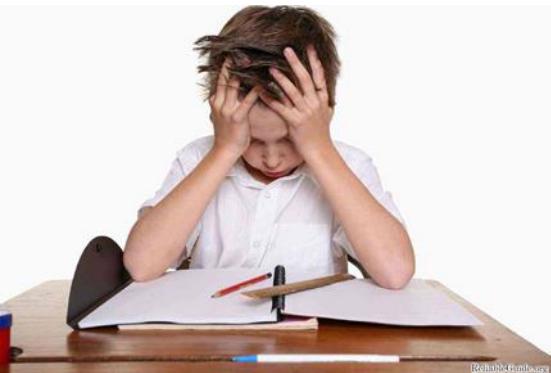
o EMOCIONALNO-SOCIJALNO PODRUČJE

- o dijete nema kočnice na emocionalnom planu
- o napadaji bijesa zbog sitnica
- o nepredvidljiv
- o izmjena “dobrih” i “loših” dana
- o razmišljanja o smrti
- o nisko vrednovanje svoje ličnosti

o PERCEPCIJA

- o smetnje i u vidnoj i u slušnoj percepciji
- o nemogućnost ili otežano usklađivanje vidnih podražaja, spoznajnih aktivnosti i psihomotorike => teškoće u pisanju i čitanju
- o problem: prepisivanje s ploče, učenje računskih pojmoveva, pisanje diktata,..
- o dijete funkcioniра ispod svojih stvarnih mogućnosti

o **GOVOR I GOVORNI POREMEĆAJI**

- o 50% djece s ADHD-om ima probleme s govorom
- o više upotrebljavaju riječi nego kretnje, ali što kraće moguće

o **ODNOSI S OKOLINOM**

- o teško prihvataju socijalne zahtjeve i traže emocionalnu zrelost koju ne mogu postići
- o emocionalne veze s učiteljima su površne
- o ne pokazuju anksioznost zbog odvajanja
- o nesposobnost prilagođavanja nekoj grupi
- o zbog potrebe za dominacijom nisu prihvaćeni među djecom

KARAKTERISTIČNA PONAŠANJA DJETETA S ADHD

SINDROMOM:

- izrazita nestrpljivost
- psihomotorni nemir
- poteškoće u organizaciji (zaboravlјaju, gube, zameću pribor, knjige, upute...)
- radi prebrzo i čini “nepotrebne“ greške
- na pitanja odgovara prebrzo, bez razmišljanja
- nije sposobno slijediti upute koje se daju cijeloj grupi
- ne uspijeva upamtiti uputu iako nema poteškoća s pamćenjem
- pismeni radovi su mu najčešće “zbrkani”
- nespretno je, ispadaju mu stvari, lako posrne i padne
- pretjerano je pričljivo
- često mijenja aktivnost ostavljajući prethodnu nedovršenu
- često mnogo pita a ne dočeka odgovor
- lako ga je omesti u bilo kojoj aktivnosti
- skljono povesti se za „bučnjom“ djecom
- neujednačen uspjeh u različitim predmetima
- ne uspijeva misliti na logičan i razumljiv način

SAVJETI ZA NASTAVNIKE, PRAVILA ZA UČENJE

- prihvate dijete kao vrijednu osobu, općeniti odnos prema djetetu treba biti pozitivan, dobronamjeran
- *Usmjerite se na pozitivno*, omogućite djetetu osjećaj kompetentnosti.
- *Potkrepljujte poželjna, pozitivna ponašanja*
- *Jasno definirana pravila ponašanja (pozitivna, izražena u terminima poželjnih ponašanja a ne zabrana)* - dijete s ADHD poremećajem treba strukturiranu situaciju i jasne granice više nego druga djeca

- *Razlikujte nemogućnost od neposlušnosti*
- Razdijelite gradivo na više manjih dijelova, strukturirajte okolinu tako da dijete uspješno završi zadatak (stavite naglasak na ono što dijete može radije nego na ono što ne može učiniti)
- *Izbjegavajte ismijavanje, prodike ili kritiziranja*
- *Ignorirajte nepoželjna ponašanja*
- *Ako pretjera uvedite kaznu (time out) kako bi se smirio*
- *Kada dajete uputu cijelom razredu, stanite kraj hiperaktivnog učenika*
- *NE ističite pred razredom djetetova ograničenja*

- Preferirajte usmeno ispitivanje pred pismenim,
- Ukoliko je to potrebno, produljite mu vrijeme rada
- Smanjite opseg zadanog materijala, a ne njegovu težinu
- Frustracija tijekom nastave može se smanjiti omogućavanjem kratkih pauza ili izlazaka iz razreda
- Socijalne vještine mogu se učiti i razvijati i u razrednoj sredini, od čega će sva djeca imati koristi.
- Od izuzetne važnosti je suradnja roditelja i učitelja

Čarobni štapić za ovakve teškoće ne postoji, a kada bi postojao bio bi sastavljen od:

- *strpljenja*
- *smirenosti*
- *optimizma*

- *pohvale kada god je to moguće*

**Kao i kod lošeg vida ili
dijabetes, poteškoće
uzrokovane ADHD-om
su prave i ne mogu biti
poboljšane jednostavno
“voljom” ili „većim
trudom“...**

Očekivanja treba prilagoditi mogućnostima, a ne dobi!

U RAZREDU...

- Uspostavite pravila u razredu
- Pojačajte pravila u razredu
- Budite dosljedni
- Budite u interakciji s učenikom: kontakt očima, poziv imenom, postavite prst na stol, dodirujte
- Postavite učenika: naprijed, u blizinu pozitivnih vršnjaka, u područja gdje ima manje distraktibilnih čimbenika

- Opažajte kada je moguće
- Procijenite i strukturirajte okolinu
- Smanjite vanjske vizualne i slušne podražaje
- Ponovite i tražite učenika da parafrazira
- Dajte kratke upute
- Koristite unaprijed određene signale
- Više modaliteta

- Demonstrirajte fizičke i logičke posljedice
- Napravite ugovore za učenje s učenikom
- Koristite okolinske tragove: korake u procesu, pisane liste, rasporede
- Pokazujte prihvatljive načine komuniciranja nezadovoljstva, ljutnje, frustracije & užitaka

- Reducirajte zadatke
- Produžite vrijeme
- Pročitajte ispit učeniku
- Imajte bilježnicu kroz koju ćete komunicirati s roditeljima svakodnevno
- Razvijte pozitivan stav
- Prihvate trenutno stanje kako bi mogli raditi na napretku
- Dajte bezuvjetnu ljubav prema djetetu
- Spremni da se posvetite
- Budite otvoreni prema tome da radite stvari drugačije

- Rad s roditeljima kao timski rad
- Priznajte si kada ste izgubili
- Budite fleksibilni
- Budite spremni na promjene
- Primite pomoć izvana
- Prihvate savjet, isprobajte ga
- Budite entuzijastični
- Optimistični- stav “ja mogu!”
- Budite odlučni i sigurni da ćete uspjeti
- Budite posvećeni procesu i dijetetu
- Pružite potporu kolegama, surađujte

POZNATI LJUDI S ADHD-OM I SPECIFIČNIM TEŠKOĆAMA U UČENJU

- Albert Einstein
- Nelson Rockefeller
- Galileo
- Thomas Edison
- Sylvester Stallone
- Mozart
- Gen. George Patton
- Cher
- Leonardo da Vinci
- John F. Kennedy
- Gen. Westmoreland
- Whoppi Goldberg
- Bruce Jenner
- Charles Schwab
- Tom Cruise
- Eddie Rickenbacker
- Danny Glover
- Henry Winkler
- Harry Belafonte
- John Lennon
- F. Scott Fitzgerald
- Walt Disney
- Greg Louganis
- Robin Williams
- Steve McQueen
- Winston Churchill
- Louis Pasteur
- George C. Scott
- Henry Ford
- Werner von Braun
- Tom Smothers
- Robert Kennedy
- Dwight D. Eisenhower
- Suzanne Somers
- George Bernard Shaw
- Lindsay Wagner
- Jules Verne
- Beethoven
- Alexander Graham Bell
- “Magic Johnson”
- Hans Christian Anderson
- Woodrow Wilson
- Carl Lewis

Korištena literatura:

1. *Dijete izvan kontrole*” Iva Prvčić , psiholog i Mihaela Rister, psiholog, Psihotrauma centar, Klaićeva 16, Zagreb
2. ”Hiperaktivno dijete”, dr. Dubravka Kocijan Hercigonja, Naklada “Slap” 1997.
3. “ADHD i mogućnosti primjene oligo i fito terapije”, predavanje prof.Alfredo Torti
4. “Hiperaktivnost” mr.sc. Snježana Sekušak-Galešev, časopis ‘Dijete i društvo’, tema Poremećaji u ponašanju 7 / 2005.